

A black and white portrait of an elderly man with white hair, looking directly at the camera with a neutral expression. He is wearing a dark jacket over a light-colored striped shirt. The background is a blurred natural setting.

SUNE
OLOFSON

Gudsfruktan & djävulskap

Tidsdokument av ett pastorsbarn

Sune Olofson, journalist

Född i Vilhelmina 1945 och som pastorsbarn uppvuxen i Överhörnäs, Åsele, Härnösand och Mullsjö.

Dagen, ortstidningsredaktör 1970–1971.

Evangelii Härold, reporter och ungdomsredaktör 1972–1977.

Expressen, 1978–1980, ledarskribent och nyhetsreporter.

Svenska Journalen, 1980, sommarvikariat.

Svenska Dagbladet, 1981–2009, nyhetsreporter, försvarsreporter och debattredaktör.

ISBN: 978-91-88263-29-2

© Sune Olofson

Solna 2017

sune@solotext.se

Utgiven av Ultima Esperanza Books
www.ultimaesperanzabooks.se

Inledning / 7

1. Bokstavstro i ett pastorshem / 11
2. Kärlek på Kaggeholm / 56
3. Första resan till Sovjetunionen / 62
4. Barncentret i Moskva / 84
5. Lewi Pethrus och Vietnamkriget / 100
6. Till Expressen / 117
7. Stort tack till Sovjet / 123
8. Plågsam ubåtshysteri / 129
9. Skriva i försvarsvänlig anda / 140
10. "Saddams flyktingspion" / 146
11. Ambassadörmördaren blir min vän / 164
12. Sådan var tiden / 189

Bilaga: Lidmanstriden började med ett missförstånd / 199

Inledning

Jag kan knappast hävda att dessa anteckningar tillkommit på allas begäran, men vid en familjemiddag på vårt sommarställe Ångsboda i Roslagen under 2011 hörde jag till min glädje att barn och barnbarn manade mig att berätta om mitt liv som pastorsbarn, hjälparbetare, bibelsmugglare och journalist.

Först kändes det omöjligt, vem skulle kunna ha intresse av vad ett pastorsbarn från södra Lappland har att berätta? Men det finns ett uttryck som jag tycker om; varje människa är en story. Och när man väl sätter sig ned för att skriva rinner minnen och erfarenheter till.

Om jag som far och farfar till äventyrs vid något tillfälle uttryckt en ”mossig åsikt” kan det i dessa tidsdokument från min uppväxt eventuellt rymmas en förklaring.

Under mina nära 40 år i tidningsbranschen hade jag flera duktiga chefer som hade tålamod med mig och mina texter. Evangelii Härolds redaktionssekreterare Birgit Eriksson var både kunnig och klok. Bo Strömstedt på Expressen använde röd penna på de små manuspapperen när han tyckte att mina kommentarer på ledarsidan och nyhetstexterna som allmänreporter var alltför snåriga och obegripliga.

På Svenska Dagbladet var det främst editions- och nattchefer som granskade texter. Två av dem var Mats Lundman, min förläggare till denna bok, och Lennart Holmgren. Dessa

två professionella arbetskamrater och vänner har haft vänligheten att läsa igenom texterna i dessa tidsdokument.

Ett stort tack till Lennart och Mats för kloka synpunkter.

Länge funderade jag på om det var vettigt att låta min fru Marianne läsa vad jag skrivit. Hon är min skarpaste kritiker och har tvekat inför de mest personliga avsnitten, som också berör henne. Ändå är det så att ytterst är det mitt liv, min berättelse och mina erfarenheter som texterna i huvudsak handlar om.

Tack Marianne, för att du tagit del, kritiserat och övertygat mig om vissa korrigeringar.

Bokens huvudtitel "Gudsfruktan och djävulskap" är en sammanfattning av en introduktion som Bo Strömstedt gjorde när han 1978 presenterade mig för Expressens ledarskribenter. Jag hade sagt upp mig som reporter vid pingströrelsens veckotidning Evangelii Härold och tagit det stora steget från denna mycket fromma tidning till Expressen, som varken hukade eller mumlade i kritiken av präster, politiker och andra makthavare.

Den första dagen skulle Bo Strömstedt introducera mig för ledaravdelningens inflytelserika och kunniga skribenter. Då sa han så här:

"Om du Sune ingjuter lite gudsfruktan i de här syndarna och dom lite djävulskap i dig kommer det här att gå alldeles utmärkt."

Hur det gick med den saken får väl avgöras på domens dag.

Solna i juni 2017

Sune Olofson

*Till min fru Marianne,
barnen Joacim och Malin
och barnbarnen VictorHugo,
Amanda och Alma.*

1. Bokstavstro i ett pastorshem

Det här är mina minnen, upplevelser och tankar nedtecknade 2012–2017.

Jag föddes i lappländska Vilhelmina 1945. Mina föräldrar hette Elvira och Uno Olofsson, båda födda och uppväxta i små förorter till Lycksele. Pappa Uno växte upp i Ringaborg, längs Blå vägen mot Umeå, och mamma Elvira i Tannfors, Åselevägen västerut från Lycksele.

Som pastorsfamilj i pingströrelsen flyttade vi ungefär vart femte år. Som barn bodde jag i Vilhelmina, Överhörnäs utanför Örnsköldsvik, Åsele, Härnösand och när jag var tolv år flyttade familjen till Mullsjö i dåvarande Västergötland. Innan jag föddes var pappa pastor i Vindelgransele och Gargnäs. Hans sista pastorat blev pingstförsamlingen i Helsingborg. Både mor och far ligger begravda vid Pålsgård i Helsingborg.

Jag vill återkomma senare i berättelsen om vilka intryck jag har av min far, vad han stod för och vad det har betytt för mig. Men här i inledningen vill jag endast berätta att han var en bokstavstroende pastor med max en månads bibelskola. Hans motto: familjen och församlingen.

Om detta vittnar hans liv, 15 dagböcker, kvarlämnade brev och predikoutkast. Jag vet att kapitlet om min far blir det allra svåraste att skriva.

Två vita ägg

Redan som sjuåring – 1952 – mötte jag fundamentalismen, bokstavstron. Jag skulle börja skolan i Åsele i Västerbotten. Pappa, som var pastor i pingstförsamlingen där, hade läst i Gamla Testamentet att man inte ska äta blodmat. Och då skulle den texten följas. Så här lyder uppmaningen till ”Israels barn” – och dit skulle vi uppenbarligen räknas – i Tredje Moseboken 17:12–14:

”Därför säger jag till Israels barn: ingen av eder skall förtära blod; och främlingen som bor ibland eder skall icke heller förtära blod. Och om någon av Israels barn, eller av främlingarna som bo ibland dem, faller ett villebråd av fyrfotadjur eller en fågel, så skall han låta blodet rinna ut och övertäcka det med jord. Ty så är det med allt kötts själ, att blodet är det som innehåller själen; därför säger jag till Israels barn: I skolen icke förtära något kötts blod. Ty blodet är allt kötts själ; var och en som förtär det skall utrotas.”

Det finns flera liknande bibelställen med varningar om att äta blod. Dock har jag inte funnit någon varning – som kanske ändå kan finnas – i Nya Testamentet, som nog i övrigt var pappas främsta riktmärke som frikyrkopastor.

Problemet var att skolan i Åsele serverade blodpudding. Och barnen tyckte om den. Pappa ringde till läraren för min klass med en begäran om att jag skulle få slippa äta blodpudding. Läraren blev förundrad och tveksam. Någon särskild bespisning för pastorsbarn kunde Åselepastorn knappast räkna med. Pappa stod på sig. Läraren lyfte då frågan till rektorn, som med viss tveksamhet godkände att jag skulle få specialmat den dag skolbespisningen serverade blodpudding.

Jag tyckte inte om blodpudding, så för mig som sjuåring var det självfallet ingen teologisk eller moralisk fråga utan snarare en fråga om tycke och smak. Pappa försökte förklara för mig att eftersom han hade övertygelsen att Bibeln skulle följas så var det inte bra för mig att äta blodpudding. Mamma Elvira lyssnade nog mest bekymrad över hur jag som barn skulle kunna hantera saken inför mina skolkamrater.

Så var det ofta. Pappa stod för moralen och principerna och mamma för eftertänksamheten, klokheten och konsekvenserna.

Skolbespisningen i Åseles enda folkskola bestod av en stor sal där alla åt samtidigt på bestämda tider. All mat lades färdigt på tallrikarna och först när vi skolbarn kom in i matsalen visste vi vad som skulle serveras den dagen.

Jag minns det som igår. Som vanligt rusade vi hungriga in i matsalen efter lektionens slut. Och då såg jag den – över hela matsalen låg det svart blodpudding på tallrikarna.

Men på min tallrik stod det två vita ägg.

Svart blodpudding till alla andra och två vita ägg – bara för mig. Bilden illustrerar den kristna miljö jag växte upp i – en svartvit värld. Så såg den ut på 50-talet och ganska lång tid därefter. Och så kom ju kamraternas nyfikna och lätt hånande frågor: ”Tål du inte blodpudding? Är ägg godare än blodpudding? Varför får inte vi ägg?”

Mina svar var säkert dunkla och någon hänvisning till Gamla Testamentet lämnade jag knappast.

Jag hånades ofta i och på väg hem från skolan. En äldre pojke närmast förföljde mig med sina spefulla kommentarer om blodpuddingen, Filadelfia och pastorsungen. Ett av mina uppdrag efter skolans slut i Åsele var att köpa tre liter mjölk i mjölkaffären till mamma Elvira. Innanför skyltfönstret rann det kylande vatten längs glaset. Intill disken stod 50-liters-

krukor med mjölk och ur dessa hämtade jag tre liter mjölk i en medhavd trelitersflaska med lock.

Den äldre retande pojken kände till mitt uppdrag och nästan varje gång jag kom ut ur mjölkaffären stod han där med sin hånande blick och följde mig skrattande hela vägen hem. Ibland skvimpade mjölken ur flaskan när vi stängades på vägen.

Men jag hade en flyktväg. Efter leveransen till mamma Elvira visste jag vart jag skulle gå.

En av de äldre medlemmarna i pingstförsamlingen i Åsele var skräddare. Efter skolan besökte jag ofta och gärna den gemytliga mannen. Han utstrålade trygghet. I hans hem lukade det ångande strykjärn, vadmal och tyger av allehanda slag. Någon gång grät jag hos honom.

Den främsta orsaken till mina besök var att skrädparen ägde en skivspelare, som jag minns som en stor möbel. Skivspelaren kunde laddas med fem 78-varvsskivor. När en skiva spelats klart hoppade nästa ned på skivtallriken och nålen placerades med automatik på det första spåret.

Som sjuåring hade jag en enda favoritlåt. Evangelist-systrarna Lisa Lindgren och Anna-Lisa Nordström sjöng i duett den melodiosa och berörande sången Giv min Ande starka vingar. Och jag spelade den om och om igen:

*Giv att jag i tro mig svingar, högt över jordlivets grus
Giv min Ande starka vingar, att jag må nå frid och ljus
Hjälp mig att korset jag bär, om det än tyngande är
Giv min Ande starka vingar, hör min bön O, Fader kär*

*Jordens tränga mörka dalar, skrämman så ofta min själ
Men i Himlens ljusa salar, vet jag att allt skall bli väl
Lampan vill slockna ibland, här uti dödsskuggans land
Giv mig nu Din Andes olja, hör min bön O, Fader kär*

*Synden vill oss alltid fånga, fienden rytande går
Lammen har han rivit många, givit dem blödande sår
Herden som sökande går, skall han väl finna sitt får
Led mig du min gode Herde, att jag aldrig vilse går.*

Text: Herbert Andersson.

78-varvaren utgiven på Hemmets Härold 1950.

Tidigt präglades jag av allvaret i den kristna tron.

Ett annat tydligt minne från Åsele var min enda solosång i en kyrka. Det skulle bli terminsavslutning i söndagsskolan och söndagsskollärarna förberedde ett så innehållsrikt program som möjligt. Som blyg pastorsson uppmanades jag att sjunga en sång i kyrkan, som alltid var fullsatt när föräldrar och mor- och farföräldrar kom för att se barnen uppträda.

Jag ville inte, men efter lång övertalning svarade jag ja. Men jag hade ett villkor: jag står med ryggen vänd mot publiken, annars blir det ingen sång.

Och så blev det. Två gånger sjöng jag:

*Släpp nu lite solsken in, släpp nu lite solsken in. Har du det
besvärligt kan du få det härligt. Släpp nu lite solsken in.*

Pappa och bokstavstron

Jag måste och vill vara uppriktig när jag nu närmar mig de allra svåraste avsnitten. Men jag vill också försöka ge en så balanserad bild som möjligt av min pappa Uno, mjölkutköraren, skogshuggaren och den teologiskt utbildade pingstpredikanten, som jag vet drevs av en stor respekt – närmast vördnad – för bibelordens bokstäver och det uppdrag och den kallelse han menade att Gud gett honom.

Jag vet att mina känslor för min far kommer att åka berg- och dalbana under detta skrivande men jag vill gärna beskriva denna period i mitt liv innan ord och tankar grumlas.

Kanske kan dessa rader bli till upplysning för barn och barnbarn, kanske varning eller tröst för någon.

Uppdraget som pastor, herde och församlingsföreståndare är enligt bibeln stort och ödesmättat och beskrivs i Paulus andra brev till pastorskollegan Timoteus 4:1–2:

”Jag uppmanar dig allvarligt inför Gud och Kristus Jesus, inför honom som skall döma levande och döda, jag uppmanar dig inför hans tillkommelse och hans rike: predika ordet, träd upp i tid och otid, bestraffa, tillrättvisa, förmana med allt tålamod och med undervisning i alla stycken.”

Och vidare i kapitel 3:16–17:

”All skrift, som är ingiven av Gud, är nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse, till fostran i rättfärdighet, så att en gudsmänniska kan bli fullt färdig, väl skickad till allt gott verk.”

Det finns också bibelord om agans betydelse, om församlingsherdens skyldighet att främst hålla ordning i sitt eget hus och först då har han rätt och mandat att undervisa församlingens medlemmar om hur de bör leva.

När jag läser pappas 15 efterlämnade små – nästan fyrkantiga – dagböcker, utgivna på Förlaget Filadelfia, blir jag starkt berörd. All hans koncentration och prioritering tycks ha kretsat kring församlingens väl och ve. Fru Elvira finns där, beskriven med kärlek och värme, och hon betydde oerhört mycket för honom, men den andliga kampen i de församlingar pappa verkade i återkommer på nästan varje dagbokssida.

Med pappas och pingströrelsens vokabulär handlar kampen om att det måste ”gå till seger” i församlingen, att det sker ett ”andligt genombrott” i staden eller kommunen, att människor blir frälsta, att de lämnar det gamla syndfulla livet och tar sig an uppdraget att göra alla folk till Kristi

lärjungar. På så sätt räddas inte enbart individen utan även samhällen och länder från destruktivitet och förfall. I pappas förkunnelse från predikstolarna fanns ett starkt inslag av betydelsen av moral och etik för individ och samhälle.

Min far Uno Olofson fastade lika länge som Jesus i öknen, 40 dygn i sträck. När fastan avslutades vägde pappa 48 kilo.

Bad alltid på knä

Bön och fasta ingick som självklara företeelser i pappas liv. Han var en bönemänniska, en profet och uttydare. När han bad gick han alltid ned på knä i respekt för sin uppdragsgivare. Och han bad ofta för sjuka människor, smorde dem enligt Skriftens instruktioner med olja – oftast på pannan – och ”trons bön ska hjälpa den sjuke” föreläste han direkt ur bibeln.

Jag vet också att han vid enstaka tillfällen praktiserade exorcism, det vill säga att under bön – och med auktoritet från Jesus själv – uppmana onda demoner att lämna en människa. Men om detta – när och hur det skedde – fick

vi barn ingen närmare kunskap. Under sådana stunder var han alltid ensam med den plågade människan.

Under de sex åren i pingstförsamlingen i Överhörnäs, en förort till Örnsköldsvik, fastade pappa lika länge som Jesus i öknen – 40 dagar och 40 nätter i ett enda sträck.

Fastan är beskriven i dagboken från 1950. Den 18 januari: ”Idag inleder jag en bön och fastetid. Jesus hjälp mig att hålla ut i enträgen bön. Tack för att Du ska sända väckelsen efter bibelns mönsterbild.”

Under de närmaste dagarna beskriver pappa hur han får svår huvudvärk. Efter sex dagar dricker han två, tre glas vatten och därefter läppjar han på ”lite sockerdricka”. När 21 dagar gått dricker han en kopp med svagt te, får illamående, ont i ryggen och det blir omöjligt att stå på knä.

Då skriver han: ”Jesus, jag längtar och trängtar efter det Andliga genombrott, som förvandlar hela bygden.”

Efter ytterligare en vecka beskriver han sitt tillstånd som ”i sanning fruktansvärt”. Dagarna kryper fram, ”men vad gör det, då Guds härlighet ska uppenbaras”. Därefter får han näsblod, förkylning, kan inte sitta uppe och har ”sår i ä-n”.

När de 40 dagarna gått berättar han i dagboken: ”Tack Jesus, för att jag fått gå din väg. Då jag nu vägt mig efter denna fastetid väger min lilla stofthydda 48 kilo. Det har dock ingen betydelse, huvudsaken är att väckelsen blir en verklighet.”

Föreslog Bibeln fasta och aga följde han dessa bokstäver. Något större utrymme för kritiska bibeltolkningar fanns knappast. Sådant tal uppfattade pappa oftast som utslag av en ”kritisk andemakt”. Men han sökte intensivt efter Guds vilja – ofta i bön instängd på sin kammare – för de församlingar han tjänade och för sin stora familj.

Jag har stor respekt för min fars andliga prioriteringar. Han ville följa sin Herre och Mästare. Han ville tjäna Guds

församling, han ville vinna människor för en tro på Gud och han levde ett osjälviskt liv till gagn för andra.

Hans enda materialistiska svaghet var bilar och kaffe. Han blev barnsligt förtjust i den mörkblå, begagnade Plymouth, som han lyckades köpa på 50-talet, troligen efter stöd av någon frikostig församlingsmedlem eftersom vi som familj nästan alltid var utan pengar. Vid semestrar gällde det att under resan hälsa på någon bättre bemedlad vän eller släkting som fick hjälpa till att finansiera pastorsfamiljens semester.

Plågsamma år

Den mest detaljerade dagboken är från 1947. Då var pappa föreståndare i pingstförsamlingen i Överhörnäs, någon mil söder om Örnsköldsvik, och samtidigt resepredikant. Dagboken inleds den 1 juli 1947 och avslutas julafton 1955. Den vittnar ännu en gång om pappas prioritering nummer ett; andliga genombrott i de församlingar han tjänade.

Den 6 juli 1947 sänder pappa och pingstförsamlingen i Överhörnäs ut Anna Jonsson som missionär till Tanganyika, numera Tanzania. På den tiden var det en historisk händelse i församlingen och i samhället. Församlingen i Överhörnäs ansvarade ensam för hennes lön, resor och uppehälle på plats i Afrika. Allt täcktes av frivilliga gåvor från församlingens medlemmar, som förväntades att ge tio procent av inkomsten till församlings- och missionskassan, något som pappa förkunnade och praktiserade.

Till saken hör att tre år senare, 1950, lämnade mina blivande svärföräldrar Greta och Holger Lindh Jakobstad i Finland för att bli Elimförsamlingens missionärer i Tanganyika. Med sig hade de döttrarna Kerstin och Marianne. Tredje dottern Ulla föddes under vistelsen i Afrika. Marianne blev min fru 1965.

Mitt i sommaren 1947 färdas pappa med tåg från Över-

hörnas till en bibelvecka i Adak i Västerbotten. Även under en sådan resa stod människors frälsning och omvändelse högt på dagordningen. ”På snälltåget till Bastuträsk blev jag bjuden på kaffe av en Tore Holmdahl. Jesus fräls honom.”

Väl framme i Adak konstaterar pappa att ”det förefaller på något sätt vara ganska lamt och dystert i verksamheten här. Saknar andlig kraft.” Därför talar han i kvällsmötet över ämnet ”den helige Andes obegränsade verksamhetsområde”, ”mycket folk men hårt som sten”.

För den oinvigde, som inte vuxit upp med eller vet vad andlig kamp betydde för den tidens pastorsgeneration, ska jag försöka beskriva den i några ord. För pappa och den tidens pastorer handlade begreppet kampen, som ofta återkommer i hans dagböcker, bokstavligen om att vinna seger i en andlig krigföring i en värld som vi inte ser.

De var övertygade – med stöd av bibelns bokstav – om att det pågår en ständig kamp mellan gott och ont, en Guds och hans barns kamp mot djävulen själv, hans andemakter och demoner som vill förgöra människor och samhällen.

För pappa handlade det om djävulskap på riktigt. Även prästsonen Ingmar Bergman mötte denna verklighet, den var en del av hans livskamp och han beskrev den delvis i sina filmer.

Enda sättet att vinna den andliga kampen var att i bön och fasta gå i andlig närkamp med de nedbrytande krafter som vill inta människors sinnen och tankar. Pappa kunde vistas i dagar och veckor i avskildhet för att vinna den kampen.

Profetisk gåva

Hösten 1948 kallar pappa samman sina medarbetare till en ”mycket egendomlig konferens eller överläggning”. Med är Seved Arkman, Maj-Britt och Carl-Henric Hellqvist, Ulrik och Alice Åslund, Algot Persson och pappa.

”Vi beslöt, stående inför Gud, att bilda ett bönebolag för ständig bön natt och dag. Vi skulle dela upp arbetet i tretimmarsskift. Herre, giv oss nåd att vara uthålliga! Ge svar på våra böner, öppna himmelens fönster över vårt fält. Låt himlen sänka sig ned över oss och låt Andeutgjutelsen bli verklighet. Vi spanar, vi väntar att snart få höra dånet från himlen eller en stilla susning, vad Du vill och som Du vill, bara Du kommer.”

Hur kunde pastorerna avgöra när kampen i en osynlig värld var vunnen? Troligen i en känsla av lättnad och klarhet i Andens värld, att det var lätt att förkunna Ordet, när människor blev omvända, kom till tro och blev vuxendöpta; när de nyfrälstas glädje blev uppenbar för alla och när medlemsmatrikeln blev större.

Pappa var en mästare i att avläsa andliga stämningar i en församling och mötens olika karaktär. Om någon i församlingen försökte framföra ett budskap, en bön eller en profetia som pappa bedömde vara fel i något avseende kunde han avbryta talaren eller profeten och denne ”tvingades” att avsluta sitt framförande. Ibland beskrev han i enskilda samtal åhörarna som ”vitmenade gravar”, det vill säga inga reaktioner, inga hallelujarop, bara tystnad och oförståelse.

Då var det kamp i andevärlden.

Pappa hade också en profetisk gåva, han talade främmande tungomål offentligt i mötena och översatte oftast själv sina profetior. Profetians gåva är en av de tolv nådegåvorna som beskrivs i Första Korintierbrevet 12. Han berättade vid något tillfälle att hans profetiska gåva i huvudsak kom till användning när han steg upp i talarstolen. Även en predikan kunde vara en profetia – en uppmuntran eller en varning från den Gud han så innerligt trodde på.

Han bad ofta om tydliga tilltal från Herren: ”Tack käre Jesus för Nåden att få vara med i Ditt verk och tjäna Dig.